

**Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
навчально-науковий інститут музичного мистецтва
кафедра методики музичного виховання і диригування**

**НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
(методичні рекомендації до проходження)**

спеціальності 025 Музичне мистецтво

Дрогобич, 2020

Рекомендовано до друку науково-методичною радою інституту музичного
мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка
(протокол №12 від 26 грудня 2019 р.)

Рекомендації укладені відповідно до робочої програми «Науково-педагогічна практика» призначені для організації та проведення науково-педагогічної практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка за спеціальністю 025 музичне мистецтво.

Методичні рекомендації до проходження науково-педагогічної практики у закладі вищої освіти мають на меті зорієнтувати аспіранта для вдосконалення практично-професійних навичок та вмінь для здійснення самостійної науково-педагогічної роботи.

Бермес І., Полюга В. Методичні рекомендації до проходження «Науково-педагогічної практики» із спеціальності 025 Музичне мистецтво (третього освітньо-наукового рівня вищої освіти): Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І.Франка. Дрогобич, 2020. 15 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Основні засади проведення науково-педагогічної практики.....	5
Мета і завдання науково-педагогічної практики.....	6
Планування робіт по практиці	10
Організаційні заходи проведення практики.....	11
Обов'язки керівників практики та аспірантів-практикантів	12
Права та обов'язки аспірантів.....	13
Зміст практики	14
Рекомендована література	15

ВСТУП

Доктор філософії – відповідає третьому освітньо-науковому рівню вищої освіти і передбачає здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Науково-педагогічна практика аспірантів є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми для здобуття третього освітньо-наукового рівня вищої освіти з відповідної спеціальності і має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь для здійснення самостійної науково-педагогічної роботи. Рекомендації призначені для організації та проведення науково-педагогічної практики аспіранта другого року навчання Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка за спеціальністю 025 музичне мистецтво.

Для аспіранта важливо не тільки знати основні положення та вимоги написання дисертаційного дослідження, але мати загальне уявлення про методологію педагогічної роботи та наукової діяльності, здобути досвід в організації своєї роботи, у використанні методів наукового пізнання та застосуванні логічних законів і правил. Інтеграція загальної та професійної освіти на базі педагогічної діяльності не лише сприяє значному підвищенню мотивації до отримання знань і формування відповідних компетенцій, а є стимулом оновлення змісту освіти у цілому.

У даних рекомендаціях розглядаються загальні питання організації, проведення та підведення підсумків науково-педагогічної практики аспірантів.

Основні засади проведення науково-педагогічної практики

Науково-педагогічна практика є важливою складовою освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії і має на меті систематизацію, розширення та закріплення професійних знань, формування в аспірантів компетенції ведення самостійної наукової роботи, дослідження, експериментування та педагогічної діяльності загалом.

Суть наукової частини практики полягає у залученні аспірантів до самостійної роботи, ознайомленні з методикою проведення наукової роботи в Дрогобицькому державному університеті імені Івана Франка.

Предметом практики є:

- поглиблення навичок самостійної наукової роботи;
- розширення наукового світогляду аспірантів;
- дослідження проблем практики та вміння пов'язувати їх із обраним напрямком дослідження;
- визначення структури та логіки майбутньої дисертації.

Задача педагогічної частини практики полягає у залученні аспірантів до самостійної педагогічної діяльності, ознайомленні з методикою проведення педагогічної роботи навчально-наукового інституту музичного мистецтва на кафедрах методики музичного виховання та диригування, народних музичних інструментів та вокалу, музикознавства та фортепіано.

Мета і завдання науково-педагогічної практики

Науково-педагогічна практика аспірантів є важливою частиною професійної підготовки третього освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Метою науково-педагогічної практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих аспірантами у процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок зі спеціальності, а також набуття досвіду самостійної наукової роботи, методики її проведення, поглиблення теоретичних знань у сфері музичного мистецтва, підбір фактичного матеріалу для написання дисертаційного дослідження, формування вмінь і навичок опрацювання наукових і інформаційних джерел та готовності до викладацької діяльності у закладах вищої освіти.

Фахівець повинен досконало володіти своєю спеціальністю, мати широку наукову та практичну підготовку, бути умілим організатором, здатним на практиці застосовувати принципи наукової організації праці, уміти працювати з людьми.

Науково-педагогічна практика покликана сформувати в аспіранта професійні вміння та навички на конкретній ділянці роботи в реальних умовах, шляхом виконання різних обов'язків, властивих майбутній професійній, організаційній та навчально-виховній діяльності. Поставлена мета реалізується шляхом самостійного вивчення наукових джерел і виконання кожним аспірантом в умовах установи окремих наукових, педагогічних завдань, що вимагаються програмою. Науково-педагогічна практика за спеціальністю 025 музичне мистецтво має на меті сформувати в аспіранта професійні знання, уміння та навички, необхідні для плідної роботи в галузі освіти, науки, культури і мистецтва, відповідні його спеціальності. Наукова частина практики повинна відповідати напряму наукових досліджень аспіранта. Під час науково-педагогічної практики надається можливість використати нові методи та отримати необхідні результати досліджень, що їх проводить аспірант при написанні дисертаційного дослідження.

Аспіранти під час проходження **наукової частини практики** мають вирішити наступні завдання:

- ознайомлення зі структурою, науковою проблематикою та результатами наукової роботи інституту музичного мистецтва та його провідних спеціалістів щодо обраного напрямку досліджень;
- вивчення теоретичних джерел за обраною науковою проблемою, пов'язаною зі спеціалізацією кафедри та відповідно до наукової проблеми дослідження;
- визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та іноземній літературі;
- визначення структури та основних завдань дисертаційного дослідження;
- оволодіння методикою обробки й аналізу отриманих даних.

Педагогічний компонент проходження педагогічної практики полягає у формуванні особистості майбутнього викладача вищої школи, застосуванні теоретичних знань у практичній діяльності, засвоєнні педагогічних умінь, вивченні й аналізі педагогічного досвіду. Педагогічний компонент містить в собі знання та уміння, якими повинен оволодіти аспірант-практикант. Завданням педагогічної частини практики є:

- розвиток професійних умінь педагогічної діяльності викладача через залучення до виконання різних форм навчально-виховної роботи у ЗВО;
- формування умінь щодо планування та організації навчально-методичної роботи викладача (у межах окремого заняття, теми, курсу);
- формування готовності до здійснення виховної роботи зі студентами та студентськими групами.

Відповідно до державних вимог щодо змісту й рівня підготовки доктора філософії аспірант повинен:

- розуміти роль навчальних закладів у суспільстві, основні проблеми дисциплін, що визначають конкретну область його діяльності;
- знати основні законодавчі документи, що стосуються системи освіти, права та обов'язки суб'єктів навчального процесу (викладачів, керівників, студентів);

- розуміти концептуальні основи навчальних дисциплін, їх місце в загальній системі знань і цінностей і в навчальному плані навчального закладу;
- враховувати у педагогічній діяльності індивідуальні особливості студентів, включаючи вікові та психологічні;
- володіти знаннями відповідних курсів навчальних дисциплін.

Аспірант-практикант повинен засвоїти:

- сутність процесів навчання та виховання, їхні психолого-педагогічні основи;
- шляхи вдосконалення майстерності викладача та способи самовдосконалення;
- дидактику навчальної дисципліни;
- нові технології навчання;
- методи формування навичок самостійної роботи, розвитку творчих здібностей і логічного мислення студентів;
- наукові основи відповідних курсів навчальних дисциплін, історію та методологію відповідної галузі знань.

Аспірант-практикант повинен уміти:

- організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність;
- планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану закладу на основі його стратегії;
- ясно, логічно викладати зміст матеріалу, опираючись на знання та досвід студентів;
- відбирати та використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання;
- аналізувати навчальну та учбово-методичну літературу, використовувати її для побудови власного викладу програмного матеріалу;
- володіти методикою проведення заняття із застосуванням мультимедійних засобів навчання;
- створювати та підтримувати навчальне середовище, що сприяє досягненню цілей навчання;

- розвивати інтереси студентів і мотивацію навчання, формувати та підтримувати зворотний зв'язок.

Аспірант-практикант повинен мати уявлення про зв'язки предмета з майбутньою професійною діяльністю студентів; методичні аспекти предмета у цілому, окремих тем і понять; методи та прийоми складання завдань; можливості застосування комп'ютерної техніки у навчальному процесі.

Під час проходження науково - педагогічної практики аспірант повинен:

- ознайомитися з методичною документацією кафедри, викладачів навчального закладу (навчальним планом спеціальності, графіком навчального процесу, індивідуальним планом викладача, робочими навчальними програмами, календарним плануванням, розкладом занять тощо);

- підготувати конспекти лекцій, семінарів, обговорити їх із керівником науково-педагогічної практики, провести лекційні, семінарські, практичні заняття.

Для оцінки розробленого студентом методичного забезпечення проведення студентом лекції, практичного та семінарського заняття мають бути розроблені конспекти та плани їх проведення.

Планування науково-педагогічної роботи

Практика проводиться під керівництвом наукового керівника аспіранта в навчально-науковому інституті музичного мистецтва, що проводить наукові роботи, здійснює розробки та має наукові здобутки у сфері наукової проблематики дисертаційних робіт аспірантів.

Основним базовим об'єктом педагогічної практики є три кафедри: методики музичного виховання і диригування, народних музичних інструментів та вокалу, музикознавства та фортепіано.

Загальний обсяг науково-педагогічної практики складає 3 кредити ECTS (90 годин), у тому числі: 45 год. – навчально-методична та наукова робота (вивчення досвіду провідних викладачів університету, оволодіння навичками структурування та психологічно обґрунтованого перетворення наукових знань у навчальний матеріал, відвідування та аналіз лекційних, семінарських та практичних занять, керівництво різними видами діяльності студентів, у тому числі науковою); 45 год. – аудиторне навантаження (проведення семінарських, практичних занять).

Терміни проходження науково-педагогічної практики передбачаються навчальними планами підготовки аспірантів.

Організаційні заходи проведення практики

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на завідувача кафедри (загальна організація практики та контроль за її проведенням, виконання програми практики, своєчасне складання звітної документації за підсумками практики). Безпосереднє навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечують три кафедри навчально-наукового інституту музичного мистецтва (відповідно до пункту 1.4 «Положення про науково-педагогічну практику аспірантів Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» організатором науково-педагогічної практики є кафедра, за якою закріплений аспірант).

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики є «Положення про науково-педагогічну практику аспірантів Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» (№115 від 26.03.2019).

Основним організаційно-методичним документом, що регламентує діяльність студентів і керівників практики, є програма науково-педагогічної практики, яка визначає конкретні види роботи аспіранта з урахуванням специфіки спеціальності.

Обов'язки керівників науково-педагогічної практики від кафедр

Обов'язки керівників практики (наукових керівників аспірантів) є:

- надання допомоги аспірантам у виборі теми наукового дослідження;
- надання консультації щодо проведення аспірантом ретельного та всебічного вивчення літературних джерел;
- надання аспірантам завдань та вказівок для проходження практики, враховуючи специфіку конкретної спеціальності і виконання завдань;
- надання роз'яснення з принципових питань, які виникають у аспіранта щодо організації процесу наукової діяльності;
- забезпечення контролю за правильністю загального спрямування наукової роботи аспіранта під час навчання в аспірантурі;
- планування та затвердження графіку проведення практики, добір дисциплін і навчальних груп для проведення занять;
- надання методичної допомоги у плануванні й організації навчальної роботи;
- контролювання за своєчасністю формування та виконанням графіку проходження практики аспірантами;
- сприяння організації навчальних занять аспіранта;
- організація та керівництво педагогічною роботою аспіранта;
- консультування аспірантів щодо виконання завдання практики та оформлення документів з практики; обговорення проведених занять;
- своєчасна оцінка роботи студента на практиці за результатами звіту з практики;
- забезпечення своєчасності надання аспірантами у відділ аспірантури, докторантури та наукової роботи звітів із науково-педагогічної практики.

Права та обов'язки аспірантів

Аспірант має право:

- з усіх питань, які виникають під час проходження науково-педагогічної практики звертатися до наукового керівника, завідувача кафедри, завідувача відділу аспірантури, докторантури та наукової роботи;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації практики;
- відвідувати заняття провідних фахівців університету задля вивчення методики викладання чи набуття педагогічного досвіду (за попередньою домовленістю);
- підпорядковуватися правилам внутрішнього розпорядку університету, розпорядженням адміністрації та керівника практики;
- виконувати індивідуальний план науково-педагогічної практики;
- вчасно підготувати звіт про походження науково-педагогічної практики (протягом 20 днів після її завершення).

Зміст практики

Основні завдання практики відображаються в індивідуальному плані аспіранта, з дотриманням визначених у ньому термінів виконання. Аспірант здійснює відмітки та записує зміст і обсяг виконаної роботи, а також її результати протягом всієї практики. Фактичне виконання засвідчують науковий керівник та завідувач кафедри з відміткою про вчасність його представлення. Результатом практики має стати отримання наукових навиків, які будуть використані у подальших наукових роботах практиканта, на підставі яких буде уточнено мету, об'єкт, предмет дисертаційного дослідження; набуття навиків педагогічної діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. Київ : Логос, 2003. 221 с.
2. Здобувачу наукового ступеня: метод. рекомендації / упоряд. С. В. Сьомін. Київ : МАУП, 2002. 184 с.
3. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : ВД "Професіонал", 2004. 206 с.
4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Київ : Кондор, 2006. 206 с.
5. Марушкевич А. А. Педагогіка вищої школи. Київ : Логос, 2006. 215 с.
6. Подоляк Л. Г., Юрченко В. Г. Психологія вищої школи: навч. посібник для магістрантів і аспірантів. Київ : Дивосвіт, 2006. 236 с.
7. Положення про науково-педагогічну практику аспірантів Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» (№115 від 26.03.2019). Режим доступу: URL: <http://dspu.edu.ua/science/departments/graduate-school/all-docs/>
8. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень : конспект лекцій. Київ : Академвидав, 2005. 207 с.
9. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. Київ : Знання-Прес, 2003. 112 с.